

„Idi pa i ti čini tako“: Božji zakon i milosrđe

Novi članak u slijedu o milosrđu. Od nas se očekuje da oblikujemo svoja srca u skladu s vodiljama naznačenim u Blaženstvima, realnost Kristova ideala zadaje nam put: „biti milosrdni kao što je milosrdan naš Otac“.

6.02.2017.

Neki je zakonoznanac jednom je pristupio Isusu da ga upita što treba

činit da zadobije život vječni. Ono što je zapravo želio bilo je iskušati pravovjernost ovog učitelja iz Nazareta, nesiguran što bi mislio o njemu. [1] No naš se Gospodin nije uznemirio pitanjem već se upustio u razgovor s ovim čovjekom odgovarajući mu drugim pitanjem: *U Zakonu što piše? Kako čitaš?* [2] Zakonodavac mu odgovori riječima iz Pisama koje su svi Izraelci učili kao djeca: *Čuj o Izraele, Ljubi Gospodina Boga svojega iz svega srca svoga, i svom dušom svojom, i svom snagom svojom, i svim umom svojim,*[3] i doda iz knjige Levitskog zakonika: *I svoga bližnjega kao sebe samoga.* [4] *O tim dvjema zapovijedima visi sav Zakon i Proroci.* [5] I naš mu Gospodin odgovori: *Pravo si odgovorio. To čini i živjet ćeš.*[6] Zakonodavac nije očekivao da će ovo pitanje biti odgovoreno s tako razoružavajućom jednostavnošću, *već je, u želji da se opravda,*[7] postavio novo pitanje: *A tko je moj*

bližnji? [8] Naš Gospodin nije odustao. U želji da sa sugovornikom uspostavi povjerenje, uputi riječi izravno prema srcu njemu i svim ljudima svih vremena. Rječnikom istodobno jednostavnim i uzvišenim ispriповijedao je parabolу o dobrom Samaritancu.

Biti dobar bližnji

U siromahu napadnutom na njegovom putu iz Jeruzalema u Jerihon, crkveni oci vide Adama i, budući da Adam predstavlja čovjeka, čitavo čovječanstvo, ranjeno vlastitim grijesima, našim grijesima. U dobrom Samaritancu prepoznaju Isusa, koji nas strpljivo dolazi izliječiti nakon što su drugi došli i otišli bez stvarne moći promijeniti svijet. On, suprotno tomu, to može i želi.

Tako davna i prečasnа propovijed zamišlja njegov susret s Adamom koji je istodobno njegov susret sa svakim

od nas, kada se On spustio u podzemlje: Ja sam tvoj Bog, koji se za tebe i za sve rođene od tebe, učinio svojim sinom. I sada tebi kažem da imam moć objaviti to onima koji su okovima – Izadite, i onima koji su u tami – Budite prosvijetljeni, i onima koji spavaju – Ustanite.[9] S Isusom, njegovi pomazanici, kršćani, također su pozvani donositi spasenje, biti dobri Samaritanci. Kao i njihov Gospodar i oni moraju previjati ljudima rane i polijevati ih vinom i uljem.[10] Moraju biti dobri gostioničari dok se Samaritanac ne vrati. Ova gostiona ako promotrimo, predstavlja crkvu. Sad je gostiona budući je naš život putovanje, biti će nam dom koji nikad nećemo napustiti kad jednom sigurno dospijemo u Kraljevstvo nebesko. U međuvremenu, zahvalno prihvaćamo pažnju koja nam se daje u gostionici. [11]

Postoje horizonti koje Gospodin želi otvoriti zakonodavcu i s njim, svim kršćanima. Ne preispituje ga zbog njegova ograničena razumijevanja. Vodi ga prvenstveno kako bi razumio da bi potom mogao sanjati, „Idi i čini tako“. [12] Kao je uobičajeno u evanđeljima, mudro je ne prenijeti naglo svršetak priče. Odgovor na Isusovo pitanje tko je bio bližnji ranjena čovjeka sigurno je jasan: *Onaj koji mu iskaza milosrđe*. [13] Ono što nije potpuno jasno je zašto je naš Gospodin postavio to pitanje koje izokreće pitanje zakonodavca. Isus pomiče naše razumijevanje, ne radi se isključivo o viđenju drugih kao sama sebe, već o sposobnosti učinit sebe poput drugih. [14] Suočen s uskogrudnim stavovima koja nas ograničavaju u nastojanjima da činimo dobro, važući na primjer pripada li neka osoba našem krugu ili ne ili hoće li nam naknadno vratiti uslugu, naš Gospodin odgovara pozivom da proširimo svoja viđenja,

da postanemo bližnji drugim ljudima.

Riječ bližnji tada mijenja značenje iz osobe koja zaslužuje moju pažnju u značenje ljepote srca. Kako bi nas poučio, Bog izokreće i preoblikuje postavljeno pitanje „Kome bi trebao činiti dobro?“ Ono što je bilo predmet diskusije i rasprave u školi židovskog zakona (Gdje je granica? Kako daleko moram ići u sažalijevanju drugih ljudi?) postaje hrabar izazov. „Za Kršćane“, kako kaže Sveti Ivan Pavao II, „svako ljudsko biće naš je bližnji koga treba voljeti. Ne bi si smjeli postavljati pitanje koga treba voljeti, jer postavljati si pitanje“tko je moj bližnji?“ već predstavlja postavljanje granica i uvjeta. Pravo pitanje nije „Tko je moj bližnji?“ već „Kome trebam biti bližnji?“ Odgovor je: „svakom tko je u potrebi“, pa ako je i stranac, postaje moj bližnji kome moram pomoći.“ [15]

To znači biti blizak drugima,
„umjetnost pratnje“ kako naglašava
Papa Franjo, [16] u podsjećanju na
naš poziv da budemo blizu našim
bližnjima, da budemo „otoci
milosrđa usred mora ravnodušnosti“.
[17]

Put do punine zakona

Dijalog s zakonodavcem možemo
promatrati kao put od moralnog
nauka Starog zavjeta do punine
moralnog života u Kristu. Kako nas
podsjeća Sveti Pavao, Zakon
izabranog naroda je dobar i svet, [18]
no nije konačan i potpun. Stvoren je
prije svega kako bi pripremio
njihova srca za dolazak našeg
Gospodina.

Pitanje farizeja *koja je najveća
zapovijed u Zakonu* [19] čini se da
odražava osjećaj zaprepaštenja na
mnoštvu propisa koji je njihov
legalistički pogled nadodao na
židovski vjerski život. Isus se žalio

zakonodavcima da su *ljude opteretili teretom koji teško mogu podnijeti a sami se ne dotiču tereta ni prstom.*

[20] Gore od toga, ljudska tradicija ponekad je korištena kao izgovor za nepoštivanje svetih zapovjedi. Naš je Gospodin osudio stav onih koji su prinošenje žrtava u hramu koristili za izgovor kako ne bi pomagali svojim roditeljima.[21]

Isus im stoga skreće pogled na ono što je temeljno, ljubav prema Bogu i bližnjemu. Potvrđuje tako svoje riječi da nije došao dokinuti Zakon i Proroke. *Došao sam ne dokinuti ih nego ih ispuniti.* [22] Savez koji je Bog sklopio s ljudima podrazumijevao je zapovjedi čija je izvorna namjena nije bila donijeti teret već naprotiv, voditi ih putem slobode. *Vidite, stavio sam pred vas danas život i dobro, smrt i zlo. Ako slušate zapovjedi Gospodina Boga vašega koje vam zapovijedam danas... živjet ćete i umnožiti se i Gospodin Bog vaš*

*blagoslovit će vas u zemlji u koju
ulazite i koju vam je namijenio.[23]*

Zemlja obećana Židovima je simbol zemlje u koji muškarci i žene svih vremena mogu ući ako živimo u skladu sa stvarnim značenjem Božjih zapovjedi. Ona su ulaz u postizanju zajedništva s Bogom budući će svaka druga zemlja biti negostoljubiva. „Potrebno vam je srcu u ljubavi, ne lagodan život da biste postigli sreću“. [24]

Iako su ritualne i zakonske percepcije Izraelaca nestale s dolaskom Krista, deset Božjih zapovijedi, poznate i kao Dekalog, trajno su valjane. One sažimaju ključne principe ljubavi prema Bogu, stavljajući Ga ispred svega, poštujući Njegovo sveto ime, posvećujući Mu svoje dane kao što kršćani čine nedjeljom i također ljubav prema drugim ljudima, Pažnja i naklonost prema roditeljima, zaštita života,

čistoća srca i tako dalje. Kolike su generacije Izraelaca meditirale u istini i očinskoj brizi sadržanoj u ovim riječima: „Vaša su svjedočanstva moje nasljeđe do vijeka...radost moga srca,[25] primjeru milosrđa Božjeg koji ne želi da skrenemo s puta, koji želi da živimo puninu života. Čini se da svijet ponekad odbacuje zapovjedi Božje kao zastarjele, primjerene samo „djetinjstvu“ čovječanstva. No postoje mnogi primjeri društava i pojedinaca koji su se urušili kad su pomislili da ih mogu zanemariti. Ovih su deset Božjih „riječi“ konstanta unutarnjeg života čovječanstva. Ako se iskrivljuju, ljudska srca postaju deformirana.

Da postanete djeca vašeg oca

Dekalog je prenesen u novi zakon ustanovljen od Krista koji nas je spasio predajući svoj život na križ. Novi zakon milost je Duha svetoga

predan nama kroz vjeru u Krista.[26] Stoga nemamo više samo moralan cilj kojem trebamo težiti, naš je cilj sada živjeti u Kristu, postati sve više Njemu slični, dopuštajući Duhu svetomu da nas oblikujemo kako bi mogli vršiti Njegove zapovjedi.

Kako možemo postati više slični Kristu? Gdje se možemo ogledati kakav je On? U katekizmu stoji da Blaženstva opisuju naličje Isusa Krista i prikazuju Njegovo milosrđe. [27]Ovo nam evanđelje prikazuje sliku našeg Gospodina, Njegovo lice nam otkriva Očevu samilosnu ljubav prema ljudima. Ono nam donosi obećanja dana izabranom narodu i usavršuje ih, usmjeravajući ih više samo prema posjedovanju zemlje. Već Kraljevstva nebeskog.[28]

U evanđelju po Mateju prva četiri blaženstva odnose se na stav ili način odnosa prema životu, *blagoslovljeni siromašni duhom*, [29] *oni koji tuguju*,

[30] *krotki*, [31] *oni koji gladuju i*
žedaju pravednosti [32]. Pozivaju nas
potpuno pouzdanje u Boga umjesto u
vlastite snage, da se suočimo s
patnjama kršćanskim duhom i da iz
dana u dan budemo strpljivi. Ovim
blaženstvima dodana su druga koja
naglasak stavljaju na djelovanje,
blagoslovljeni su milosrdni, [33] oni
čista srca, [34] mirotvorci. [35]
Preostala nam jasno kazuju da ćemo
u slijedenju Krista trpjeti poteškoće,
[36] ali da bismo uvijek trebali biti
radosni. „Jer Kraljevstvo je nebesko
za one koji znaju kako biti sretni na
zemlji“. [37]

Blaženstva nam prikazuju milosrđe
Božje koji je odlučan dati
neograničenu radost onima koji Ga
slijede, *radujte se i kličite jer velika je*
vaša nagrada na nebesima. [38]
Štoviše, blaženstva nisu tek izreke
koji dočaravaju utopiju, bolji svijet
koji bi netko drugi trebao uspostaviti
ili lažne utjehe pred licem životnih

teškoća. Blaženstva su također zahtjevan priziv koji Bog upućuje srcu svakog čovjeka, bodreći nas da se posvetimo radu na dobru i pravdi sada i ovdje na zemlji.

Razmatrajući često o blaženstvima, možda u osobnoj molitvi, pomaže nam primjenjivati ih u svakodnevnom životu. Krotkost se primjerice često ogleda „u onom ljubaznom smiješku za onoga koji ti dosađuje; onoj šutnji pred nepravедnom optužbom; tvom dobrohotnom razgovoru s dosadnima i nametljivima; svakodnevnom prelaženju preko ove ili one neugodnosti i nezgodne sitnice osoba koje s tobom žive...“.

[39]

Ako nastojimo živjeti prema duhu blaženstava steći ćemo postepeno stavove i kriterije koji će nam pomoći lakše živjeti po Zapovijedima. Čistoća srca omogućuje nam gledati sliku

Boga u svakom čovjeku, gledajući na nj kao na nekoga vrijednog poštovanja a ne kao predmet zadovoljenja izopačenih strasti. Biti miroljubiv vodi nas životu poput djece Božje i prepoznavanju drugih kao Njegove djece, *slijedeći put najizvrsniji* [40] *milosrđa koji sve pokriva, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi*, [41] pretvarajući rane u prigode za ljubav i molitvu za one koji nas progone. [42] Ukratko, oblikujući naša srca u skladu s blaženstvima ostvaruje ideal koji Krist stavlja pred nas, biti *milostivi kao i Otac vaš što je milostiv*. [43] Postajemo nositelji ljubavi Božje i učimo gledati druge kao naše bližnje koji trebaju našu pomoć. U Kristu, mi smo dobri Samaritanci koji su milosrdni kako bi u potpunost ispunili zakon milosrđa. Tada naše srce raste i postaje veće kao što je i našoj Blaženoj Gospi.

[1] Cf. Lk 10:25

[2] Lk 10:26

[3] Ponovljeni zakon 6:5

[4] Lev 19:18

[5] Mt 22:40

[6] Lk 10:28

[7] Lk 10:29

[8] Ibid.

[9] Propovijed na Veliku subotu (PG 43, 462)

[10] Cf. Lk 10:34

[11] Sveti Augustin, Propovijed 131, 6

[12] Lk 10:37

[13] Ibid.

[14] Papa Franjo, Poruka, 24 siječanj 2014

[15] Sveti Ivan Pavao II, Govor, 2 veljača 1999

[16] Papa Franjo, Apostolska Pobudnica Evangelii Gaudium, broj. 169

[17] Papa Franjo, Poruke, 4 listopad 2014

[18] Cf. Rim 7:12

[19] Mt 22:36

[20] Lk 11:46

[21] Cf. Mt 15:3-6

[22] Mt 5:17

[23] Ponovljeni zakon 30:15-18

[24] Sveti Josemaria, Brazda, broj 795

[25] Ps 119[118], 111

[26] Cf. Sveti Toma Akvinski, Suma I-II, q. 106, a.1, c, i ad 2; citat u Sv. Ivan

Pavao II, Enciklika. Veritas Splendor,
broj 24

[27] Katekizam Katoličke Crkve, broj
1717

[28] Ibid. broj. 1716

[29] Mt 5:3

[30] Mt 5:4

[31] Mt 5:5

[32] Mt 5:6

[33] Mt 5:7

[34] Mt 5:8

[35] Mt 5:9

[36] Mt 5:10-12

[37] Sveti Josemaria, Kovačnica, broj
1055

[38] Mt 5:12

[39] Sveti Josemaria, Put, broj 173

[40] 1 Kor 12:31

[41] 1 Kor 13:7

[42] Cf. Mt 5: 44-45

[43] Lk 6:36

.....

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/idi-pa-i-ti-
cini-tako-bozji-zakon-i-milosrde/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/idi-pa-i-ti-cini-tako-bozji-zakon-i-milosrde/)
(10.08.2025.)